

ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

Administrative Factors Affecting Effectiveness of Smalls Schools Under The Udonthani Primary Educational Service Area Office 3

วุฒิพร ประทุมพงษ์¹⁾ และ วัลลภา อารีรัตน์²⁾

Wutthiporn Pratumpong¹⁾ and Wallapha Ariratana²⁾

¹⁾ สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Department of Educational Administration, Faculty of Education, Khon Kaen University

²⁾ รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Associate Professor, Department of Educational Administration, Faculty of Education, Khon Kaen University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยทางการบริหาร และประสิทธิผลของโรงเรียน ขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางการบริหาร กับประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 และ 3) ศึกษาปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 โดยทำการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 จำนวน 336 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัย พบว่า

ปัจจัยทางการบริหารในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ปัจจัยทางการบริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกและสามารถร่วมกันพยากรณ์ ได้ว่าส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ได้ร้อยละ 49.01 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : ปัจจัยทางการบริหาร ประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก

Abstract

The objectives of this research were to 1) study the administrative factors and the effectiveness of small schools, 2) study the relation between administrative factors and effectiveness of small schools, and 3) study the administrative factors affecting effectiveness of small schools. Sampling group, consisted of 336 persons including school administrators and teachers from small schools under the Udonthani Primary Educational Service Area Office 3. Study tool was a questionnaire. Data was analyzed through frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson's correlation coefficient, and multiple regression analysis.

Research findings were as follows:

Overall image and all aspects of administrative factors indicated a high level of mean score. And Overall image and all aspects of effectiveness of small schools indicated a high level of mean score. The positive relation between administrative factors and effectiveness of small schools under the Udonthani Primary Educational Service Area Office 3 was found and could jointly predict 49.01% of affecting effectiveness with statistical significance at the 0.05 level.

Keywords : Administrative factors, Effectiveness of small schools

บทนำ

การศึกษาจะเป็นสิ่งนำไปสู่การพัฒนาในทุกด้าน ผู้ที่จะนำการศึกษาไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคมและประเทศชาติ ก็คือ “คน” หรือประชาชนภายในประเทศ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (2555-2559) ทิศทางของแผนฯ ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาคนและสร้างสังคมไทยให้มีคุณภาพ โดยได้เปลี่ยนจากการเน้นการพัฒนาด้านเศรษฐกิจไปสู่การพัฒนาคน เน้น “คน” เป็นศูนย์กลางการพัฒนา ดังนั้น ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศจึงให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคนเป็นอย่างมาก เมื่อการพัฒนาคนมีความสำคัญมากเช่นนี้ สถานที่ที่จะทำให้คนได้รับการศึกษาตรงตามคุณลักษณะที่สังคมและประเทศต้องการ ก็คือสถานศึกษาหรือโรงเรียนนั่นเอง โรงเรียนเป็นสถานที่อบรมสั่งสอนให้คนเป็นคนดีมีความรู้ คนที่จบการศึกษาออกมาจากโรงเรียน สามารถที่จะศึกษาต่อในชั้นที่สูงขึ้นหรือเข้าสู่ตลาดแรงงานได้ การบ่มเพาะให้คนได้รับความรู้มีคุณธรรมต้องส่งเสริมตั้งแต่วัยเด็กเรื่อยไปจนถึงวัยผู้ใหญ่ ตามระดับการพัฒนาการเจริญเติบโตของร่างกายในแต่ละช่วงอายุ [1]

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทยเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีภารกิจหลัก คือจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร ในปีการศึกษา 2554 สถานศึกษาในสังกัด 32,879 แห่ง สถานศึกษาดังกล่าวนี้นับเป็นสถานศึกษาที่มีนักเรียนตั้งแต่ 120 คน ลงมา 14,816 แห่ง และจำนวนนี้เป็นสถานศึกษาที่มีขนาดเล็กมาก กล่าวคือมีนักเรียนตั้งแต่ 60 คน ลงมา ถึง 5,949 แห่ง [13] สถานศึกษาขนาดเล็กดังกล่าวเหล่านี้ มีปัญหาสำคัญคือ 1) นักเรียนจากสถานศึกษาขนาดเล็กมีคุณภาพค่อนข้างต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับสถานศึกษาขนาดอื่น ๆ ทั้งนี้ อาจจะ เป็นเพราะสถานศึกษาขาดความพร้อมทางด้านปัจจัย เช่น มีครูไม่ครบชั้นเรียน ขาดแคลนสื่อการเรียนการสอนและวัสดุอุปกรณ์โดยเฉพาะสื่อและเทคโนโลยีที่มีราคาแพง เนื่องจากเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณส่วนใหญ่ใช้จำนวนนักเรียนเป็นเกณฑ์ในการจัดสรร 2) สถานศึกษาขนาดเล็กส่วนใหญ่ขาดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ กล่าวคือ มีการลงทุนค่อนข้างสูง เมื่อเปรียบเทียบกับสถานศึกษา

ขนาดใหญ่กว่า เช่น อัตราส่วนครู นักเรียน ซึ่งตามมาตรฐานต้อง 1: 25 แต่สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก อัตราส่วนครู : นักเรียนเท่ากับ 1: 8 – 11 เท่านั้น [2]

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิผลนั้นต้องอาศัยกระบวนการที่สำคัญ คือ กระบวนการบริหารและผู้ที่ทำให้กระบวนการบริหารขับเคลื่อนไปสู่จุดหมายก็คือ ผู้บริหาร ซึ่งนับว่าเป็นบุคลากรที่สำคัญที่สุดในสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารในยุคปัจจุบันนี้จะต้องเป็นผู้บริหารที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สามารถกำหนดวิสัยทัศน์นโยบาย แผนงานโครงการร่วมกับครูและบุคลากรทุกฝ่ายเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติในบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการเกิดประสิทธิผลสูงสุดในสถานศึกษา [19] สอดคล้องกับทัศนะของ รุ่งเรือง สุชาภิรมย์ [8] ที่กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยลำดับต้นๆ ที่จะช่วยให้การปฏิรูปการศึกษาประสบผลสำเร็จ และนอกจากปัจจัยทางการบริหารแล้วยังมีปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่สำคัญ คือ ด้านคุณลักษณะของครู ด้านความพึงพอใจของครู ด้านคุณภาพการสอน ด้านพฤติกรรมการเรียน และด้านการส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง ซึ่งปัจจัยเหล่านี้จะส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก

จากผลการติดตามและประเมินผลคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาระดับและประเภทต่าง ๆ ที่ผ่านมา พบว่าโรงเรียนขนาดเล็กประสบปัญหาด้านคุณภาพมากที่สุด เห็นได้จากการประเมินคุณภาพภายนอกในรอบที่ผ่านมา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา เมื่อปี 2549-2553 พบว่า สถานศึกษาขนาดเล็กมีระดับคุณภาพต่ำที่สุด อยู่ในระดับดีจำนวน 5 มาตรฐาน ยกเว้น มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ และมาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร [17] นอกจากนี้โรงเรียนขนาดเล็กมีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาต่ำ กล่าวคือโรงเรียนขนาดเล็กมีการลงทุนทางการศึกษาสูงกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ในทุกด้านทั้งการใช้ครู อาคาร

สถานที่ ครุภัณฑ์ สื่อ อุปกรณ์ ในขณะที่เดียวกัน การดำเนินการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหาต่าง ๆ เช่น ขาดแคลนครูและสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ครูไม่ครบชั้นเรียน ครูขาดทักษะการสอนเด็กที่มีอยู่หลายกลุ่มอายุในห้องเดียวกัน กระบวนการเรียนการสอนไม่สามารถจัดให้เต็มรูปแบบ งบประมาณไม่เพียงพอสำหรับใช้จ่ายด้านสาธารณูปโภค และครู ผู้บริหารโรงเรียนขาดขวัญและกำลังใจ เป็นต้น ส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กไม่สามารถจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพได้เท่าที่ควรและนำไปสู่ความสูญเปล่าทางการศึกษา [16]

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 มีโรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียนต่ำกว่า 120 คนลงมา จำนวน 96 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 44.65 ของจำนวนโรงเรียนในสังกัด ซึ่งโรงเรียนขนาดเล็กเหล่านี้ส่วนใหญ่ประสบปัญหาที่มีความขาดแคลนเกือบทุกด้านโดยเฉพาะปัญหาขาดแคลนครู ทำให้การสอนไม่ครบชั้น ครูสอนไม่ตรงตามสาขาวิชา ขาดสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ นอกจากนี้ยังพบว่าโรงเรียนมีปัญหาด้านอาคารเรียน อาคารประกอบซึ่งก่อสร้างมานาน ทำให้มีสภาพชำรุดทรุดโทรม ตลอดจนชุมชนมีขนาดเล็กขาดศักยภาพที่จะช่วยเหลือ สนับสนุนโรงเรียนและโรงเรียนมีครูจำนวนน้อยมาก โรงเรียนบางแห่งไม่มีผู้บริหารโรงเรียนทำให้ขาดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ [4] ดังนั้นการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพนั้น ต้องใช้หลักการบริหารที่เป็นระบบครบวงจร โดยมีปัจจัยทางการบริหารหลายปัจจัยเกื้อหนุนให้การบริหารจัดการศึกษานั้นบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพ ซึ่งผู้บริหารในฐานะที่เป็นผู้นำของโรงเรียน เป็นบุคคลสำคัญและเป็นฟันเฟืองหลักที่ต้องทำหน้าที่นำฟันเฟืองอื่น ๆ ในโรงเรียนให้มีการเคลื่อนไหวและปฏิบัติงานให้ได้ผลในทิศทางที่พึงประสงค์ [10]

ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นความสำคัญและแนวโน้มของปัญหาการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งสำคัญต่อการจัดการศึกษาในระดับขั้นพื้นฐาน จึงสนใจศึกษาถึงปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนขนาดเล็กและความสัมพันธ์ของปัจจัยเหล่านั้นเพื่อนำไปสู่การพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ในการพัฒนาประสิทธิภาพของโรงเรียนขนาดเล็ก และนำไปประยุกต์ใช้ในการกำหนดนโยบายและแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพของโรงเรียนขนาดเล็กต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยทางการบริหารและระดับประสิทธิภาพของโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางการบริหารกับประสิทธิภาพของโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3
3. เพื่อศึกษาอำนาจพยากรณ์ของปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 3 จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 96 คน และครู 770 คน รวมประชากรทั้งสิ้น จำนวน 866 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู โรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ซึ่งได้จากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่ และมอร์แกน และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จากนั้น

ทำการสุ่มอย่างง่ายโดยวิธีจับสลาก ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 76 คน และ ครู จำนวน 260 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 336 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรต้น คือ กลุ่มปัจจัยทางการบริหาร จำนวน 7 ตัวแปร ได้แก่ 1) การจูงใจ 2) บรรยากาศและวัฒนธรรมขององค์กร 3) ภาวะผู้นำ 4) การสร้างวิสัยทัศน์ร่วม 5) เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 6) โครงสร้างการบริหารของโรงเรียน และ 7) การพัฒนาครู

ตัวแปรตาม คือ ประสิทธิภาพของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม (Questionnaire) ประกอบด้วย ตอนที่ 1 แบบสอบถามสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเครื่องมือเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยทางการบริหาร ลักษณะเครื่องมือเป็นมาตรวัดแบบประเมินค่า (rating scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ประกอบด้วย การจูงใจ บรรยากาศและวัฒนธรรมขององค์กร ภาวะผู้นำ การสร้างวิสัยทัศน์ร่วม เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โครงสร้างการบริหารของโรงเรียน และการพัฒนาครู และ ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพของโรงเรียนขนาดเล็ก ลักษณะเครื่องมือเป็นมาตรวัดแบบประเมินค่า (rating scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความพึงพอใจในการทำงานของครู คุณลักษณะของนักเรียน และองค์การแห่งการเรียนรู้ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ .83

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแจกแบบสอบถามปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์สำหรับวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ซึ่งมีสถิติ เพื่อหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัย

ปัจจัยทางการบริหารในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ปัจจัยด้านการจูงใจ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และ ปัจจัยด้านการพัฒนาครู มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ประสิทธิภาพของโรงเรียนขนาดเล็ก ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียนขนาดเล็กด้านองค์การแห่งการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และประสิทธิภาพของโรงเรียนขนาดเล็กด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ปัจจัยทางการบริหารกับประสิทธิภาพของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 มีความสัมพันธ์ในเชิงบวก และปัจจัยทางการบริหารด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ด้านภาวะผู้นำ ด้านโครงสร้างการบริหารโรงเรียน และด้านการพัฒนาครู สามารถร่วมกันพยากรณ์ได้ว่าส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ได้ร้อยละ 49.01 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาระดับการปฏิบัติปัจจัยทางการบริหาร ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้วพบว่า ปัจจัยการจูงใจ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ทั้งนี้เพราะ โรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

ให้ความสำคัญต่อการจูงใจ โดยผู้บริหารกระตุ้นและส่งเสริมให้ครูมีความริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ สนับสนุนความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ให้ความไว้วางใจ ให้เกียรติยกย่องชมเชย มีการสร้างจุดมุ่งหมายในการทำงานร่วมกัน เปิดโอกาสให้ครูแสดงความคิดเห็น สร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ครู และจัดระบบงานตามความสามารถของครู ประเด็นย่อยในรายละเอียดดังกล่าวนี้ จะเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กได้นำไปปรับใช้เพื่อให้ครูในโรงเรียนเกิดความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ยงยุทธ เกษสาคร [7] ที่ว่า แรงจูงใจเป็นแรงผลักดัน เป็นแรงกระตุ้นให้บุคคลมีพฤติกรรมในการทำงาน และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ วิลาวรรณ ทรัพย์พิศาล [11] ที่กล่าวไว้ว่า การดำเนินงานใด ๆ ก็ตาม ถ้าต้องการจะทำให้สำเร็จเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยแรงจูงใจ โดยเฉพาะผู้บริหารจะต้องสร้างแรงจูงใจต่อ ผู้ใต้บังคับบัญชาของตน เพื่อให้เขามีความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติงานมากขึ้น และทำให้งานต่าง ๆ ขององค์กรบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และปัจจัยด้านการพัฒนาครู มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญกับการพัฒนาครูน้อยเกินไป หรือบริบทโรงเรียนขนาดเล็กมีงบประมาณที่จำกัด บุคลากรในโรงเรียนมีไม่เพียงพอ ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาไม่สามารถพัฒนาครูได้อย่างเต็มที่ ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นกระบวนการอบรมเชิงปฏิบัติการ จัดระบบการนิเทศติดตามช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง และผู้บริหารต้องเป็นผู้คอยกระตุ้น สนับสนุน อำนวยความสะดวกให้ครูพัฒนาตนเอง อันจะเกิดผลดีทั้งต่อตัวครูและนักเรียน สอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ [2] ที่ได้ให้ความสำคัญในด้านการพัฒนาครู ไว้ว่าการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษามีความจำเป็นต่อการปฏิรูปการเรียนรู้ให้ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ครูควรได้รับการพัฒนาให้สามารถนำภาวะผู้นำ

และบุคลิกภาพ ผลงาน รวมทั้งการพัฒนาศักยภาพในการนำหลักสูตรไปใช้ การเพิ่มพูนความรู้ความสามารถในวิชาที่สอน สามารถพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจความต้องการและระดับพัฒนาการของผู้เรียนด้วย จึงอาจกล่าวได้ว่าปัจจัยด้านการพัฒนาครูเป็นสิ่งสำคัญที่สำนักงานเขตพื้นที่และผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กต้องให้ความสำคัญต่อการพัฒนาครูโรงเรียนขนาดเล็ก

จากผลการศึกษาในระดับประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีระดับประสิทธิผลด้านองค์การแห่งการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจากโรงเรียนเป็นสถานที่ให้การเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของเยาวชนและสังคม ภารกิจหลักของโรงเรียนคือการอบรมสั่งสอน ถ่ายทอดความรู้ ทักษะความชำนาญ คุณธรรม จริยธรรม และสืบสานวัฒนธรรมให้แก่เยาวชนให้เยาวชนดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โรงเรียนทุกโรงเรียนต่างยึดถือเอาภารกิจหน้าที่ด้านนี้เป็นภารกิจหลัก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 3 ได้กำหนดยุทธศาสตร์ไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี 2555 เพื่อนำไปสู่เป้าหมายให้ทุกโรงเรียนในสังกัดได้ใช้เป็นกรอบแนวทาง ในการกำหนดทิศทางการจัดการศึกษาดังนี้ 1) พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับตามหลักสูตร และส่งเสริมความสามารถด้านเทคโนโลยี เพื่อเป็นเครื่องมือการเรียนรู้ 2) ปลูกฝังคุณธรรม ความสำนึกในความเป็นไทยและวิถีชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง 3) พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบให้สามารถปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ 4) พัฒนาประสิทธิผลการบริหารจัดการตามแนวทางการกระจายอำนาจ [3] สอดคล้องกับฮอยและมิลเกล [19] ที่กล่าวว่า โรงเรียนเป็นองค์การให้บริการที่ผูกพันกับเรื่องของการสอนและการเรียนรู้ของนักเรียน (Student Learning)

ดังนั้นโรงเรียนจึงควรเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้มากกว่าองค์การประเภทใด ๆ ส่วนระดับประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็กด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนขนาดเล็กมีบริบทของการเป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่มีปัญหาและอุปสรรคคล้ายคลึงกัน เช่น ได้รับงบประมาณน้อย เพราะงบประมาณที่โรงเรียนได้รับจะคิดตามจำนวนนักเรียน เมื่อมีจำนวนนักเรียนน้อยก็จะได้รับงบประมาณน้อยตามไปด้วย จึงทำให้มีงบประมาณที่จะนำมาพัฒนาและบริหารจัดการโรงเรียนไม่เพียงพอ ปัญหาครูสอนไม่ครบชั้นเรียน การขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการเรียนให้นักเรียน ซึ่งปัญหาและอุปสรรคทั้งหลายเหล่านี้ก่อให้เกิดความเลื่อมล้ำด้านการศึกษา ขาดความเสมอภาพ มีความไม่ทัดเทียมกันทางปฏิบัติ ระหว่างโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ ที่มีทรัพยากรในการบริหารจัดการพร้อมกว่า ก็สามารถพัฒนาโรงเรียนได้ตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระทรวงศึกษาธิการได้ ปัญหาและอุปสรรคที่โรงเรียนขนาดเล็กได้รับจะส่งผลเกี่ยวพันไปถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กส่วนมากมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับต่ำ เมื่อเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของรังสรรค์ มณีเล็ก [9] ที่พบว่าโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีจำนวนมากและกระจายอยู่ในทั่วทุกพื้นที่ของประเทศ ดังนั้นการได้รับงบประมาณสนับสนุนส่วนใหญ่จึงเป็นงบประมาณที่ใช้เกี่ยวกับเงินเดือน และค่าจ้าง ทำให้งบประมาณที่จะใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนมีค่อนข้างน้อย อันจะส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ดังนั้นจากผลการวิจัยประสิทธิผลด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กที่ออกมา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด จึงเกี่ยวพันกับปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดหลายด้านที่โรงเรียนขนาดเล็ก กำลังประสบอยู่ในขณะนี้

จากผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางการบริหาร ได้แก่ การมุ่งใจ บรรยายากและวัฒนธรรมขององค์กร ภาวะผู้นำ การสร้างวิสัยทัศน์ร่วม เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร โครงสร้างการบริหารของโรงเรียน และการพัฒนาครู ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก ในระดับปานกลาง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.325-0.548 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็นไปในทางบวกทุกด้าน และปัจจัยทางการบริหารที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็กสูงสุด คือ ปัจจัยทางการบริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนทุกโรงเรียนมีการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนรู้ รวมทั้งโรงเรียนขนาดเล็กด้วยเช่นกัน เพื่อให้การเรียนการสอนและการบริหารจัดการมีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก [4] ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ที่ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กไว้ว่า การพัฒนาระบบการเรียนการสอน และการประกันคุณภาพการศึกษา มีแนวทางและมาตรการในการพัฒนา การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารเพื่อการเรียนการสอน พัฒนาสื่อสำเร็จรูปที่สามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ [4] สอดคล้องกับ วีรพัฒน์ แจ่มศิริ [12] ที่ได้ศึกษาปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพข้อมูลและสารสนเทศในสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ เขตการศึกษา 2 พบว่า ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศส่งผลในระดับมากและมีความสัมพันธ์กันทางบวกกับคุณภาพข้อมูลและสารสนเทศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยทางการบริหารด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร ด้านภาวะผู้นำ ด้านโครงสร้างการบริหารโรงเรียน และด้านการพัฒนาครู สามารถร่วมกันพยากรณ์ได้ว่าส่งผลต่อประสิทธิผลของ

โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ได้ร้อยละ 49.01 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงให้เห็นปัจจัยทางการบริหารด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม เป็นปัจจัยที่ทุกคนโรงเรียนต้องมีส่วนร่วมในการสร้างภาพในอนาคตของโรงเรียน โดยแต่ละคน แลกเปลี่ยนวิสัยทัศน์ส่วนบุคคลและให้เหตุผลซึ่งกันและกัน เกี่ยวกับสิ่งที่อยากจะทำและสิ่งที่เป็นไปได้ โรงเรียนจึงจะประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับ อำภา บุญช่วย [18] ที่กล่าวว่า โรงเรียนที่จะประสบความสำเร็จมักจะมีรากฐานที่สำคัญ นั่นก็คือโรงเรียนที่สามารถใช้วิสัยทัศน์เป็นกระบวนการที่ขับเคลื่อนและศักยภาพของบุคลากร ให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ทั้งยังสามารถสร้างสรรค์แนวคิดใหม่ๆ ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในยุคปัจจุบันมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการทำงานนับเป็นสิ่งที่มีความเกี่ยวข้องกับชีวิตของคนเราตลอด 24 ชั่วโมง ตั้งแต่การรวบรวมการจัดเก็บข้อมูล การประมวลผล การพิมพ์การสร้างงาน การสื่อสาร ฯลฯ รวมไปถึงการให้บริการและการใช้ข้อมูล การนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มาใช้ในการเรียนการสอน จะช่วยพัฒนาการเรียนรู้และปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ สมบัติวรรณฤทธิ์ [14] ที่กล่าวว่า การจัดการศึกษา และการบริหารการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลและสารสนเทศที่ถูกต้อง ครบถ้วนและทันสมัย และที่สำคัญผู้บริหารสถานศึกษา ต้องมีความรับผิดชอบและความเข้าใจในเรื่องของข้อมูลสารสนเทศโดยตรง รับสภาพการณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันได้อย่างทันต่อเหตุการณ์ เพื่อให้การดำเนินงานขององค์กรบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ เป็นอีกหนึ่งตัวแปรที่เข้าสมการทำนายประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยการที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะบริหารจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิผลนั้นจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำที่ดี ซึ่งธีระ ฤกษ์เจริญ [6] ได้สรุปเกี่ยวกับองค์ประกอบภาวะผู้นำของ

ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่จะนำไปสู่ ประสิทธิภาพการบริหารและการจัดการศึกษาตาม แนวปฏิรูปการศึกษา ด้านบุคลิกภาพส่วนตัวผู้บริหาร ได้แก่ บุคลิกภายใน ประกอบด้วย มีคุณธรรม จริยธรรมมีความซื่อสัตย์ สุจริต มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ มีความเชื่อมั่นในตนเองมีวุฒิภาวะทาง อารมณ์สูง จิตใจมั่นคง หนักแน่นและมีความอดทน อดกลั้น มุ่งมั่นอุทิศตนเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวม บัณฑิตด้านโครงสร้างการบริหารโรงเรียน ซึ่งโรงเรียน ต้องมีการจัดโครงสร้างของงาน เพื่อให้เอื้อต่อการ บริหารจัดการ โครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียน มีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่ง เพราะโครงสร้างจะ เป็นกรอบ ทิศทางขอบข่ายภารกิจในการปฏิบัติ และ การติดตามประเมินผล รวมทั้งมีนโยบายเป้าหมาย ที่ชัดเจน สอดคล้องกับ สัลมาน สะบูดิง [15] ที่กล่าวว่า การกำหนดหน้าที่หรือภารกิจ และการจัดทรัพยากร ตามความเหมาะสมของงาน ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุ ผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ และ บัณฑิตทางการบริหารตัวสุดท้ายที่เข้าสมการทำนาย ประสิทธิภาพของโรงเรียนขนาดเล็ก คือ บัณฑิตด้าน การพัฒนาครู ซึ่งการพัฒนาครูเป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อ การบริหารโรงเรียน เพราะเป็นการเพิ่มพูนความรู้ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานให้แก่ครู อันจะ ส่งผลต่อความเจริญก้าวหน้าของโรงเรียน การพัฒนา ศักยภาพของครูทุกคนในโรงเรียนมีความจำ เป็นต่อการปฏิรูปการเรียนรู้ ให้ดำเนินไปได้อย่างมี ประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ ถวิล มาตรเลียม [5] ได้ กล่าวไว้ว่า การพัฒนาครูแต่ละคนให้มีประสิทธิภาพ มากเท่าไรก็ยิ่งส่งผลต่อการพัฒนาโรงเรียนให้มี ประสิทธิภาพมากเท่านั้น

อีกประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจ คือ บัณฑิตทางการ บริหารด้านจูงใจ และด้านบรรยากาศและวัฒนธรรม ขององค์กร ไม่สามารถพยากรณ์ได้ว่าส่งผลต่อ ประสิทธิภาพของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาคุดระหานี เขต 3 แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาขาดการสร้าง จุดมุ่งหมายในการทำงาน เปิดโอกาสให้ครูได้แสดง

ความคิดเห็นน้อย และจัดระบบงานไม่ตรงตาม ความสามารถของครู ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา ควรพัฒนาและส่งเสริมการจัดการศึกษา และการ บริหารการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ วิโรจน์ สารัตนะ [10] ที่กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษา พึงส่งเสริมบรรยากาศองค์การ เปิดรับฟังความคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะจากครูให้ความจริงใจให้การยกย่อง นับถือ ให้การสนับสนุนต่อการพัฒนาวิชาชีพ และ ให้ความเป็นอิสระในการปฏิบัติงาน อันก่อให้เกิด ความเป็นมิตร และมีความผูกพันกับการทำงาน

ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 บัณฑิตทางการบริหารด้านการพัฒนา ครู มีระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด ดังนั้น สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาควรจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาครู ด้วยกระบวนการอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยผลักดัน ให้ทุกโรงเรียนพัฒนากลไกการนิเทศภายในและ สร้างบรรยากาศการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับ การเรียนการสอนในโรงเรียนสู่การพัฒนาครูด้วย กระบวนการวิจัย (Research-based Teacher Development)

1.2 ประสิทธิภาพของโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีระดับความ มี ประสิทธิภาพน้อยที่สุด ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาควรมีนโยบายยกระดับผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนเพื่อขับเคลื่อนลงสู่สถานศึกษาภายใต้ โครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ส่งเสริม ครูในการทำวิจัยเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ให้มีประสิทธิภาพ และกำกับติดตามให้ความ ช่วยเหลือโดยดำเนินงานร่วมกับสถานศึกษา อย่างเป็นระบบต่อไป

1.3 บัณฑิตทางการบริหารด้านการมี วิสัยทัศน์ร่วม ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการ สื่อสาร ด้านภาวะผู้นำ ด้านโครงสร้างการบริหาร โรงเรียน และด้านการพัฒนาครู ส่งผลต่อประสิทธิผล ของโรงเรียนขนาดเล็ก ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาควรจัดประชุมชี้แจงให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้บริหารสถานศึกษา เกี่ยวกับปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลทั้ง 5 ด้าน เพื่อสร้างความตระหนัก แล้วนำไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา ซึ่งจะก่อให้เกิดบรรยากาศการจัดการเรียนรู้ของครูและนักเรียน ทำให้โรงเรียนมีประสิทธิผลต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้นต่อไป

2.1 ควรมีการนำปัจจัยทางการบริหารที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 มาพัฒนาเป็นรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพโดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development)

2.2 ควรศึกษาประสิทธิผลในการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 โดยวิจัยเชิงคุณภาพ

เอกสารอ้างอิง

- [1] กระทรวงศึกษาธิการ. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) 2545**. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.). 2545.
- [2] _____. **แนวทางการบริหารโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้**. (เอกสารวิชาการชุดปฏิรูปการเรียนรู้ลำดับที่ 1/2554). กรุงเทพฯ: ครูสภา. 2554.
- [3] เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3. สำนักงาน. **รายงานการประเมินผล การรายงานการประเมินผลการดำเนินงาน จัดการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3. อุดรธานี. 2553.**
- [4] เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3. สำนักงาน. **แผนยุทธศาสตร์ การพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก 2554**. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3. อุดรธานี. 2554.
- [5] ถวิล มาตรเยี่ยม. **การปฏิรูปการศึกษา : โรงเรียนเป็นฐานการบริหารจัดการ (School Based Management : SBM)**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ เสมาธรรม. 2545.
- [6] ธีระ รุญเจริญ. **ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษา ยุคปฏิรูปการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ข้าวฟ่าง. 2550.
- [7] ยงยุทธ เกษสาคร. **ภาวะผู้นำและการจูงใจ**. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏสวนดุสิต. 2542.
- [8] รุ่งเรือง สุชาภิรมย์. **ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายการปฏิรูปการศึกษาไปปฏิบัติในระดับสถานศึกษา: ประสพการณ์จากนานาชาติ**. **วารสารวิชาการ**, ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 (กุมภาพันธ์ 2544). 2544.
- [9] รังสรรค์ มณีเล็ก. **การวางแผนเชิงกลยุทธ์**. อุดรดิตต์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตต์. 2550.
- [10] วิโรจน์ สารรัตนะ. **ผู้บริหารโรงเรียน : สามมิติการพัฒนาวิชาชีพสู่ความเป็นผู้บริหารที่มีประสิทธิผล**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธิ. 2545.
- [11] วิลาวรรณ รพีพิศาล. **หลักการจัดการ**. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ : วิจิตรทัศน์. 2542.
- [12] วีรพัฒน์ แจ่มศิริ. **ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพข้อมูลและสารสนเทศ ในสำนักงานศึกษาธิการ อำเภอเขตการศึกษา 2**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. 2540.

- [13] สุภัทรกานต์ แก้วสิงห์. **สพฐ.เตรียมเสนอแผนแก้ปัญหาโรงเรียนขนาดเล็ก**. หนังสือพิมพ์เดลินิวส์. หน้า 12. 2556 (13 พฤษภาคม). 2556.
- [14] สมบัติ วรรณฤทธิ์. **ประสิทธิภาพผลการจัดระบบและการใช้ข้อมูลสารสนเทศในการบริหารโรงเรียน** สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. 2549.
- [15] สัลมาน สะบูดิง. **ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม** สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. 2551.
- [16] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. **คู่มือการปฏิบัติงานสำหรับผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา**. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานคร. 2547.
- [17] สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). **รายงานการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์. 2553.
- [18] อัมภา บุญช่วย. **การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์. 2548.
- [19] อำนวย จอมใจ. **ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จการบริหารโรงเรียนแกนนำปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้จังหวัดเชียงราย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. 2545.
- [20] Hoy, W.K., & Miskel, C.G. **Education Administration Theory research and practice**. (6th ed.). New York.: McGraw-Hill. 2001.